

Universitet i Innlandet

Harry Konterud, Sparebanken Hedmark var en av de første som var villig til å legge penger på bordet for ett universitet i Mjøsregionen. Ideen er visjonær og fremtidsrettet under edel vesentlige forutsetninger.

- Universitetet må ha tilstrekkelig faglig sammensetning slik at det tilbyr noe vesentlig mer enn bare samlokalisering av eksisterende høyskoler.
- Universitetet må bygge opp en egen profil på ett felt som eksisterende store universitets miljøer i Norge ikke har som ”merkevare”.
- Universitetet trenger noen store tunge lokomotiver i tillegg til det rene utdanningsmiljøet.
- Universitetet må bygge opp et forskningsmiljø som også er rettet mot oppdragsforskning mot næringslivet.
- Universitetet må kunne bygges opp uten at alle eksisterende miljøer skal bygges helt ned.
- Universitetet må bygges på ett nytt sted med store nok utbygningsmuligheter for de neste 50-100 årene.
- Universitetet må tilby gode faglig og sosiale miljø for studentene, med større innslag av praktisk rettet læring enn mange konkurrerende universitet tilbyr.
- Fokus må være å skape noe nytt til felles beste.

Bred faglig sammensetning på internasjonalt universitetsnivå.

Som alle andre universitet må dette ha en så stor bredde at det dekker de fleste vanlige felt som realfag, filologiske fag, jus, medisin, bio, landbruk, kjemi, økonomi osv. Det blir ikke noe universitet av bare å skifte navn fra høyskole til universitet, eller ved å utnevne en universitetsdirektør og opprette noen professorat. Hvis ikke bredden er der, vil effekten av tverrfaglighet bli usynlig.

Eget hovedsatsningsfelt: Organisk forskning.

NTNU i Trondheim er kjent for sin tekniske forskning, Bergen for sitt maritime og økonomiske miljø, Tromsø for polarforskning og fjernmedisin osv. Innenlands universitetet må velge noe annet med tilknytning til øvrige næringsvirksomhet her i regionen. ”Organisk forskning” vil innebære alt innen bioteknologi, tre og treteknikk, landbruksvirksomhet og næringsmidler, til og med ny materialteknologi. Her skal vi bygge opp det bredeste universitetsmiljøet i Norge.

Behov av noen store Lokomotiv:

- Et slikt stort lokomotiv vil være ett universitets sykehus med bred spesialist kompetanse, med opplæring både av allmennleger, sykepleiere og videreutvikling av leger til spesialister, samt store laboratorier med tilhørende forskningsavdelinger.
- Et annet slikt lokomotiv er treteknisk industri. Vi har i dag Moelven, Norske Skog, Kårs, Platefabrikker, sagbruk, skogeiere, skogskoler mm. Kunne industrifolk samles om en gjenreising av norsk eierskap og satsing på produkt og fabrikkutvikling sammen med ett universitet kan dette bli det andre lokomotivet.
- Et tredje lokomotiv er næringsmiddelindustri og landbruk. Vi har Geno, Norsvin, HedOpp, Tine, Potetindustrier, ett stort landbruk mm. EU nærmer seg mer og mer og skal norsk landbruk overleve vil kraftig satsing på forskning innenfor disse feltene være avgjørende. Det blir det mer og mer vanskelig å subsidiere vår egen produksjon, men drift av store gode forskningsmiljøer som indirekte hjelper næringene er snart det eneste og viktigste virkemiddel vi har igjen.

Oppdragsforskning:

Tradisjonelt har universitetene vært lite flinke til å ta oppdragsforskning. SINTEF ved (NTNU) (tidligere NTH) er ett meget hederlig unntak, de har til og med laboratorier i Danmark. Vårt universitet trenger et "RDOS", Research and Development of Organic Systems", som bør omfatte forskning innenfor bioteknologi, materialteknologi, landbruk og næringsmiddel samt treteknisk forskning. Herunder utvikling av maskinelle og IKT baserte løsninger for disse fagområdene. Et slikt forskningsfirma må være basert på betalte oppdrag ved siden av statlige finansierte forskningsprosjekt rettet mot konkrete brukere som industri, landbruk mm. Dette er en kjempeutfordring og her må industrien, banker og det nye universitetet samarbeide godt om dette skal lykkes. Den største utfordringen ligger i å finne forskere som er villige til å arbeide under tøffe økonomiske og tidspressede vilkår, men desto mer spennende blir ofte slike prosjekt.

Utbyggingsmuligheter de neste 50-100 årene.

Ett innlandsuniversitet må bygges på ett område på minst 3-4000mål, med god adkomst til hovedveger og med god mulighet for helikopter transport. Her må det bli plass til både sykehuset, ulike fakultet, privat og halv private forskningsmiljøer og studentaktiviteter som idrettsanlegg mm. Flyr en over Hedmark / Oppland ser en at det stort sett er ubebygget, det kan ikke være problem å finne 4000mål til dette formålet. I motsetning til mange universitet som ligger for tett i bykjernen til at utvidelser er mulig, må vi denne gangen kunne være tilstrekkelig rause med plassen. Den kommunen som får universitetet må være villig til å gi bort arealet i bytte mot fremtidige skatte og drifts inntekter.

Eksisterende miljøer må ikke tilintetgjøres.

Det finnes i dag en rekke miljøer som sikkert fungerer godt både faglig og sosialt og som tilfører sitt nærområde både arbeidsplasser og service som ikke skal glemmes. Det størst hindret i dag for ett nytt universitetssykehus er trusselen om at ett nytt sentralsykehus medfører nedleggelse av sykehusene i Hamar, Elverum, Gjøvik, Tynset, Kongsvinger og Lillehammer osv. En slik storstilt nedleggelse går ikke. Det er ikke innlysende at ved å samle **samtlig**e funksjoner på ett sted blir driften rasjonell, effektivt og billig og like god for brukerne. Alle store internasjonale bedrifter er helt avhengig av en stor underskog av midels store og små leverandører, helt ned til enkeltmannsforetak. Slik også for helse og utdanning.

Det blir ikke noe innlandsuniversitet før man kan samles om det faktum at ett sykehus i likhet med ett legekantor eller en rørleggerforretning må finnes både i stor og i liten skala. Ett nytt universitetssykehus må samle de spesialtjenester som krever dyr instrumentering, kontinuerlig 24 timers full beredskap og tett kontakt med mikrobiologiske laboratorier og moderne forskning og utdanningstilbud i ett multi fagmiljø. Alminnelige innleggelser som ikke er så resurs krevende, er ofte samfunnsøkonomisk og driftsmessig bedre å plassere i mindre enheter og må forbli på lokalsykehusene. Det nye universitets sykehuset må så bygges opp i samarbeide med alle eksisterende fagmiljøer slik at ikke ett av dagens sykehus favoriseres med dertil hørende profesjons strid. Eksisterende sykehus skaleres noe ned, men avdelinger som flyttes til universitets sykehuset omgjøres til sykehus hotell, legesentrere og eventuelt sykehjemsplasser. Det er ikke nedleggelse av fødeavdelinger som skaper ett nytt universitet

Kombinasjon teori og praksis.

Dagens skole er mer og mer en skole for teoretikere. For rekruttering til universitet er dette i over for seg bra, men alt for mange studenter mangler praktisk innsikt i sitt fagfelt. Du blir en bedre lege eller ingeniør om du lærere praktisk sykehusarbeide eller får demontere og sette sammen maskinene du senere skal konstruere. Når mye av teorifagene samles i ett nytt

universitet vil endel av dagens høgskoler og sykehus få redusert teoretisk undervisning. Disse bør da tilby mer praktisk rettede intensivkurs for studenten på universitetet. Det vil være fornuftig å legge opp til intensiv perioder på noen uker hvor studentene får praktiske kurs som avholdes i felten i mindre grupper. Biologer, ingeniører og veterinærer reiser sammen til skogskolen i Østerdalen for noen uker med feltundersøkelser der de lærer skogbruk i tverrfaglige grupper. Ved å flytte inn på internat for å jobbe lange dager (gjerne 12 timers dager) i mindre team ute i skogen vil teorien de lærer på universitetet få ”knagger” å henge på, og teorien får mening. En slik intens jobbing er viktig både faglig og sosialt. Tilsvarende bør sykepleier- og legestudenter å arbeide sammen noen uker på lokalsykehusene for å få erfaring med pasienter og hverandres fremtidige oppgaver helt fra studiet starter. Det bygger ned faglig profesjonsstrid og øker graden av service senere, og siler vekk de som valgte feil yrke.

Konklusjon:

Vi behøver ett universitet med sin egen profil. Organisk forskning. Vi behøver statlige og private lokomotiver som ett nytt sykehus, og en nytt oppdragsforsknings firma. Dette må bygges på en ny tomt med god plass for minimum 50-100 år, der ingen av dagens eksisterende fagmiljø får dominere, men hvor alle bygger opp noe nytt i felleskap, uten gamle sedvaner. Vi må bygge opp dette, uten å rasere alle tilbud som i dag eksisterer, et stort universitet er i praksis også avhengig av en stor underskog av aktive og respekterte fagmiljøer, underleverandører som forskningsfelt, praksisplasser, grunnutdanning osv.

Det var spennende, krevende og intenst å arbeide for å lage OL på Lillehammer, men vi lyktes. Vi hadde aldri fått OL på Lillehammer dersom vi først skulle jobbe for å legge ned Holmenkollen, Hemsedal eller Trysil anleggene. I stedet samlet ekspertisen seg om å bygge OL, og alle vant på det. Vi kan klare dette også, men vi må få alle til å trekke mot samme mål, og det må gjøres med helt annet mål enn bare ved å legge ned eller å samle enn lærerhøgskole eller to.

Jeg oppfordrer Harry Konterud til å danne ett interimsstyre for ett nytt universitet, og jeg melder meg på som deltager. Dette er en stor og viktig visjon, men den krever en bred satsning både politisk, næringsmessig og utdanningsmessig. Det er utfordringer man vokser på. Og til dere som synes at dette ligner på stormannsgalskap har jeg følgende kommentar: Like hardt som jeg kjemper for at barneskoler ikke skal være for store, men ligge i nærmiljøet der barn bor, kjemper jeg for at universitetene skal være store og ligge så langt unna hjemmet at studentene flytter inn på universitetet og studerer på heltid og vel så det. Men et stort universitet trenger mange lokale og mer fleksible ”leverandører” og samarbeidspartnere som høgskoler, lokalsykehus og private bedrifter.

Vi må samles om et nytt innlands universitet med fokus på hva vi skal få til, ikke hva vi skal rive ned. Lykkes vi med det vil hele regionen vokse og landbruket, skogbruket og industrien vil kunne overleve mye bedre enn om vi overlater videre utbygging av forskningssentrene til andre kanter av landet.

Haakon Wiig: Siv.ing / Adm. Dir.
Listekandidat, Ringsaklista